

การศึกษาคตินิยมที่ปรากฏในการทำบุญ

วันเกิด

ตามหลักพระพุทธศาสนา

A STUDY OF BUDDHIST MORAL
APPEARED IN CHARITY
OF BIRTHDAY IN BUDDHIST TRADITION

พระครูพินิตกัลยาณธรรม (สุพรรณ กล
ยาณ)^๑

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาหลักการการทำบุญในพระพุทธศาสนา ๒) เพื่อศึกษาการเกิดและการทำบุญวันเกิดตามหลักพุทธศาสนา ๓) เพื่อศึกษาคตินิยมที่ปรากฏในการทำบุญวันเกิดตามหลักพระพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่า

คำว่าบุญในพระพุทธศาสนานั้นมีความสัมพันธ์กับจิต เพราะการที่เราจะรู้ว่าอะไรเป็นบุญหรือเป็นบาปนั้น เราต้องรู้หรือพิจารณาให้รู้ถึงสภาพของจิตหรือรู้จักจิตเสียก่อน เพราะบุญหรือบาปเป็นลักษณะหรือคุณภาพของจิต ใน

พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงบุญทั้งในแง่ของการกระทำและผลของการกระทำด้วย บุญเป็นชื่อของความสุข บุญก็หมายถึงผลหรือวิบากที่น่าปรารถนาของกุศลกรรมคือการทำควาดี วิธีการทำบุญนั้นพระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้เป็น ๒ นัยคือ บุญกิริยาวัตถุ ๓ และบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ การทำบุญที่กล่าวมานี้ มีความมุ่งหมายเพื่อที่จะให้การกระทำนั้นเป็นเครื่องพอกใจให้บริสุทธิ์ สะอาดปราศจากกิเลส สิ่งที่ทำบุญจะได้รับก็คือความบริสุทธิ์สะอาดนั่นเอง ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาเรียกความสะอาดบริสุทธิ์แห่งจิตนั้นว่า บุญ ในการที่จะทำให้เกิดบุญขึ้นมาได้นั้น ตามหลักบุญกิริยาวัตถุ ท่านกล่าวถึงหลักทานมัยคือบุญสำเร็จด้วยการให้ทาน ศีลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล และภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา

พระพุทธศาสนาถือว่าการเกิดเป็นกระบวนการทางธรรมชาติ มนุษย์ไม่ได้ถูกสร้างมาโดยพระเจ้า แต่มนุษย์ถูกสร้างโดยกฎของธรรมชาติ ซึ่งในพระพุทธศาสนาเรียกว่ากฎอิทัปปัจจยตา คำว่า“เกิด” หรือ“การเกิด” การทำบุญในวันแรกเกิดหรือก่อนการเกิดเป็นประเพณีที่มีการกระทำกันมาก่อนที่พระพุทธศาสนาได้เกิดขึ้น แต่เป็นประเพณีที่ผู้ทำนั้นมุ่งเพื่อเป็นการ ๑) เถลิมฉลองบุตรธิดาที่

^๑พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จะเกิด ๒) รับขวัญบุตรธิดาที่เกิดมาแล้ว โดยมูล เหตุการณ์ทำบุญวันเกิดมีผลมาจาก (๑) ความ ผันของมารดาผันเกี่ยวกับบุตร ฝ่ายสามีหรือ พระราชาหากพึงใจจะจัดงานเลี้ยงทำบุญได้ (๒) อาการแพ้ท้องของผู้เป็นมารดาที่ปรารถนาจะ ทำบุญ มูลเหตุของการทำบุญวันเกิดหรือวันก่อน เกิดเช่นนี้เป็นประเพณีที่เกิดขึ้นก่อนสมัย พุทธกาลแต่เมื่อพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นรูปแบบ นี้ค่อนข้างมีความชัดเจนมากขึ้น และกลายเป็น ประเพณีวันเกิดแบบพุทธอย่างแท้จริง คือการ ทำบุญเนื่องในวันเกิดและวันก่อนที่จะเกิด

คติธรรมจากการทำบุญวันเกิดเป็นการ ให้คุณค่าในเรื่องของการทำบุญที่ก่อให้เกิดคุณ ความดีกับผู้ที่เป็นเจ้าภาพและเป็นการกระทำ เพื่อ让孩子ได้มีโอกาสซึมซับในการทำบุญหรือ ความดีในพระพุทธศาสนา สังคมไทยเห็นว่าการ เกิดเป็นเรื่องที่ดีและเป็นมงคล

คำสำคัญ: คติธรรมทาง พระพุทธศาสนา,วันเกิด

Abstract

The purposes of this research were as follow :- (1) to study the principles of merit -making in Buddhism (2) to study the birth and meritorious deeds on birth day (3) to study Buddhist

morality obtainable form birth day meritorious deeds .

The results of this research were :- In Buddhism ,before going to the detail of merit, mind is to be considered first ; for merit or sin is a quality of mind .Whether merit or sin can be viewed both in abstract and concreteness aspect .Merit is also can be viewed as cause and result .Merit is also substituted by happiness . The way to develop merit or punyakiriyawatthu was classified into two groups ;viz- threefold and tenfold. The main objective of developing merit is to purify mind or to keep mind out of defilement . The threefold developing merit consists of donation ,observing precepts and mind-purification.

According to Buddhism, mankind is not created by God by natural evolution or the law of Ithappaccayata .Coming to be a baby is called birth .To perform merit rites before or after the birth of baby is known to be commonly

practiced long ago before coming of Buddhism .The purposes of their rituals are to welcome and to celebrate the new members of the families .There are also another reasons of birthday merit cerebation ; mother may have a dream concerning her baby or father or the King may demand it . The morning sickness of mother while being pregnant can be also another reason merit rites . The ritual cerebations before or after birth of children may have occurred long ago before the coming of Buddhism ; however this activity had been developed from time to time and finally become a real Buddhist ceremony up to the present day .

The morality concerning the birth-day merit cerebation is that father , mother and other relatives will have a good chance to create the charismatic power in society ; children , young generations and their friends will have a good chance to develop themselves in new society . Most and important result

is that the society will live in good harmony and peacefully.

Keywords:Buddhist

morality,birth day

๑.บทนำ

ชีวิตของมนุษย์ทุกคนมีสิ่งที่ต้องเผชิญ แล้วทำให้เกิดความสะดุ้งกลัว ทำให้หวั่นไหวซึ่งเรียกว่าภัยมี ๔ อย่างคือ^๑ ๑) ชาติภัย (ภัยที่เกิดจากความเกิด) ๒) ชราภัย (ภัยที่เกิดจากความแก่) ๓) พยาธิภัย (ภัยที่เกิดจากความเจ็บไข้) ๔) มรณภัย (ภัยที่เกิดจากความตาย) ภัยอย่างแรกมนุษย์ไม่อาจแก้ไขได้ ภัยอย่างที่สองมนุษย์พอจะชะลอไว้ได้ด้วยการบริหารร่างกายและจิต ภัยอย่างที่สามมนุษย์แก้ไขได้บ้างไม่ได้บ้าง ส่วนภัยประการสุดท้ายมนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยประการทั้งปวง มรณภัยนี้มนุษย์และสัตว์ทั้งหลายต่างหวาดกลัวที่สุด^๒ ตั้งแต่สมัยโบราณมาแล้วมนุษย์ซึ่งเป็นผู้สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถได้ ดีกว่าสัตว์อื่น ๆ จึงพยายามเพียวเสาะหาเครื่องป้องกันและหลบ

^๑อง.ทก.(ไทย) ๒๐/๖๓/๒๔๔ – ๒๔๕.

^๒อภ.วิ. (ไทย) ๓๕/ ๙๒ / ๕๗๖, มรณภัย คือ ความกลัว ความขยาด ความหวาดเสียว ความขนพองสยองเกล้า ความสะดุ้งแห่งจิต เพราะอาศัยความตาย นี้เรียกว่า มรณภัย.

ซ่อนจากความตาย มีภูเขาบ้างป่าไม้บ้าง อาราม
บ้างและรุกขเจดีย์บ้าง เป็นที่พึ่งหลบภัย แต่ทว่า
ที่พึ่งเหล่านั้นพระพุทธรเจ้าตรัสว่ายังไม่ใช่เครื่อง
ป้องกันหรือที่พึ่งอันแท้จริงสำหรับหลบภัยให้พ้น
ความตาย พระองค์ทรงแนะนำว่า มนุษย์ต้อง
พยายามแสวงหาที่พึ่งอันประเสริฐคือ พระ
รัตนตรัย เป็นต้น ซึ่งที่พืงนี้สามารถช่วยมนุษย์ให้
หลุดพ้นจากความหวาดกลัวภัย ภัยอันตรายต่าง
ๆ โดยเฉพาะภัยที่สร้างความประหวั่น พรั่นพรึง
ที่สุดคือความกลัวตายและความตาย^๕ อย่างไรก็ตาม
แม้พระพุทธรเจ้าจะทรงสอนที่พึ่งแก่มนุษย์
ไว้มากมายก็ตาม มนุษย์และสรรพสัตว์ก็ยัง
หวาดกลัวความตายอยู่เหมือนเดิม เพราะความ
ตายเป็นสัจธรรมที่จะต้องพบดังที่พระพุทธรเจ้า
ตรัสว่า แม้ความเกิดก็เป็นทุกข์ แม้ความแก่ก็
เป็นทุกข์ แม้ความเจ็บก็เป็นทุกข์ แม้ความตายก็
เป็นทุกข์ ความประสบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รักก็
เป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รักก็
เป็นทุกข์ โดยย่ออุปาทานขันธทั้ง ๕ เป็นทุกข์^๖
เนื่องจากมนุษย์มีความหวาดกลัวต่อภัยดังกล่าว
จึงพยายามหาทางบรรเทาความหวาดกลัว
ดังกล่าวเช่นการหาอายุวัฒนะเพื่อให้ตัวเอง
มีอายุยืนยาว หรือหาสิ่งป้องกันอย่างอื่น ถ้าเป็น

ชาวพุทธก็อาจมีการทำบุญเช่นทำบุญวันเกิดเพื่อ
เป็นการต่ออายุให้ยืนนาน คติความเชื่อเกี่ยวกับการ
ทำบุญวันเกิดมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ถึงแม้ว่า
พระพุทธศาสนาจะมีทัศนคติว่าการเกิดเป็นบ่อ
เกิดแห่งความทุกข์ก็ตาม

พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนเกี่ยวกับ
บุญ บาป กุศล อกุศล และเรื่องนรกสวรรค์ ซึ่งมี
ความเชื่อมโยงกับเรื่องของบุญและบาป ปัจจุบัน
นี้เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าการที่พระพุทธศาสนา
และพระสงฆ์อยู่รุ่งเรืองในประเทศไทยเพราะ
ประชาชนส่วนมากมีความเชื่อเกี่ยวกับบุญและ
บาป ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษาเรื่องแนวคิดเรื่อง
บุญในพระพุทธศาสนา วิธีการทำบุญ และ
จุดประสงค์ของการทำบุญในพระพุทธศาสนา

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำ
วิทยานิพนธ์เรื่องคติธรรมที่ปรากฏในการทำบุญ
วันเกิดและวันตายตามหลักพระพุทธศาสนา
เพราะการทำบุญนอกจากมีวัตถุประสงค์เพื่อทำ
ให้ตนเองมีชีวิตที่ดีแล้ว ยังเป็นการอุปถัมภ์
พระภิกษุสงฆ์เพื่อให้พระพุทธศาสนาเจริญ
มั่นคงสืบไป

๒. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาหลักการทำบุญใน
พระพุทธศาสนา

^๕จุ.ธ. (ไทย) ๒๕/ ๘๘- ๙๒/๙๒.

^๖วิมพา. (ไทย) ๔/ ๑๔ / ๒๑ ,

๒.๒ เพื่อศึกษาการเกิดและการทำบุญ
วันเกิดตามหลักพระพุทธศาสนา

๒.๓ เพื่อศึกษาคติธรรมที่ปรากฏในการทำบุญวันเกิดตามหลักพระพุทธศาสนา

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๓.๑ ศึกษาเอกสารจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ คือคัมภีร์พระไตรปิฎกโดยใช้พระไตรปิฎกภาษาไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นหลัก

๓.๒ ศึกษาเอกสารจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่คัมภีร์อรรถกถา ฎีกา เอกสารงานวิจัย หนังสือที่นักปราชญ์ได้เขียนไว้และหนังสืออื่นๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย

๓.๓ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิใช้วิธีค้นหาจากพระไตรปิฎกโดยเฉพาะพระสุตตันตปิฎกพระสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจุดประสงค์หลักและวิธีการปฏิบัติจุดประสงค์ พระสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย

ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมจากหนังสืออรรถกถาฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหนังสือที่นักปราชญ์ได้แต่งไว้ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจุดประสงค์และเกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย

จากนั้นนำข้อมูลมาจัดลำดับให้มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบแล้วทำการศึกษาวิเคราะห์ ตีความแล้วสรุปเรียบเรียงใหม่โดยใช้วิธีการเรียบเรียงแบบพรรณนา

๓.๔ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ประเด็นปัญหาที่ต้องการทราบเป็นตัวตั้งแล้วหาคำตอบจากข้อมูลที่เก็บและรวบรวมไว้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้

๓.๕ วิธีการนำเสนอ โดยใช้การนำเสนอแบบพรรณนา เขียนรายงานการวิจัย

๔. สรุปผลการวิจัย

หลักการทำบุญในพระพุทธศาสนา

จากการศึกษาพบว่า คำว่า บุญ ในพระพุทธศาสนานั้นมีความสัมพันธ์กับจิต^๑ เพราะการที่เราจะรู้ว่าอะไรเป็นบุญหรือเป็นบาปนั้น เราต้องรู้หรือพิจารณาให้รู้ถึงสภาพของจิตหรือรู้จักจิตเสียก่อน เพราะบุญหรือบาปเป็นลักษณะหรือคุณภาพของจิต ในพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงบุญทั้งในแง่ของการกระทำและผลของการกระทำด้วย บุญเป็นชื่อของความสุข บุญก็หมายถึงผลหรือวิบากที่น่าปรารถนาของกุศล

^๑พระราชมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต), **พุทธธรรม**, (ฉบับปรับปรุงและขยายความ), พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร:มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๒๙), หน้า ๑๗๐.

กรรมคือการทำความดี หรือในคำว่าตายเพราะ
 สันบุญ ก็หมายถึงหมดผลบุญหรือสิ้นวิบากของ
 กุศลกรรม ที่ปรุงแต่งกำเนิดนั้นเอง บุญตาม
 ความหมายแห่งพระไตรปิฎกและคัมภีร์ทาง
 พระพุทธศาสนา ท่านมุ่งเอาผลคือความสุข
 ความเจริญทั้งทางร่างกายและจิตใจอันก่อให้เกิด
 ความผ่องแผ้ว สงบและเกิดความพอใจที่จะ
 กระทำความดีให้สูงขึ้นๆ ขึ้นไป ดังพุทธพจน์ที่ว่า
 “ถ้าบุคคลจะพึงทำบุญ ควรทำบุญนั้นบ่อยๆ
 ควรทำความพอใจในบุญนั้น เพราะว่าการสั่งสม
 บุญนำความสุขมาให้”^๗วิธีการทำบุญ หรือหลัก
 แห่งการทำความดี สิ่งที่เป็นที่ตั้งแห่งการทำบุญ
 วิธีการทำบุญนั้นพระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้เป็น ๒
 นัยคือ บุญกิริยาวัตถุ ๓ และบุญกิริยาวัตถุ ๑๐
 การทำบุญที่กล่าวมานี้ มีความมุ่งหมาย
 เพื่อที่จะให้การกระทำนั้นเป็นเครื่องพอกใจให้
 บริสุทธิ์ สะอาดปราศจากกิเลส สิ่งที่ทำบุญจะ
 ได้รับก็คือ ความบริสุทธิ์สะอาดนั่นเอง ซึ่ง
 ในทางพระพุทธศาสนาเรียกความสะอาดบริสุทธิ์
 แห่งจิตนั้นว่าบุญการเกิดและการทำบุญวันเกิด
ตามหลักพุทธศาสนา จากการศึกษาพบว่า
 พระพุทธศาสนาถือว่าการเกิดเป็นกระบวนการ
 ทางธรรมชาติ มนุษย์ไม่ได้ถูกสร้างมาโดยพระ
 เจ้า แต่มนุษย์ถูกสร้างโดยกฎของธรรมชาติ ซึ่ง

ในพระพุทธศาสนาเรียกว่า กฎอิทัปปัจจยตา คำ
 ว่า“เกิด” หรือ“การเกิด” ในทาง
 พระพุทธศาสนา หากพิจารณาจากความหมาย
 ทั้งในคัมภีร์และเอกสารโดยทั่ว ๆ ไป พบว่าคำ
 ว่า“เกิด”^๘หรือ“การเกิด” มีความหมายและม
 การนำคำศัพท์มาใช้แตกต่างกัน สามารถ
 พิจารณาได้ดังต่อไปนี้คำว่า“การเกิด” หรือ
 “เกิด” ตรงกับคำในภาษาบาลีว่า ชาติ, ชนน,
 อุพพะวะ, นิพพตติ, และ อุปปตติ หมายถึง“การ
 เกิด” การเกิดของมนุษย์หรือสัตว์ย่อมมีสาเหตุ
 หลักที่สำคัญ ๓ ประการคือ กิเลส กรรม และ
 วิบาก ที่เป็นปัจจัยสำคัญของการเวียนว่ายตาย
 เกิดของสรรพสัตว์ทั้งหลาย เรียกว่า“วัฏฏ
 สงสาร” หรือ“สังสารวัฏฏ์” โดยวัฏฏสงสารมี
 องค์ประกอบ ๓ คือ กิเลส กรรม วิบาก โดย
 กิเลสเป็นเหตุให้ทำกรรม, กรรมก่อให้เกิดวิบาก,
 วิบากเป็นเหตุให้เกิดกิเลสต่อไปอีก เป็นสภาวะ
 หมุนวนด้วยความเป็นทั้งเหตุและผล แหกกันอยู่
 อย่างนี้ไม่มีที่สิ้นสุด การทำบุญในวันแรกเกิด
 หรือก่อนการเกิดเป็นประเพณีที่มีการกระทำกัน
 มาก่อนที่พระพุทธศาสนาได้เกิดขึ้น แต่เป็น
 ประเพณีที่ผู้ทำนั้นมุ่งเพื่อเป็นการ ๑) เถลิมฉลอง
 บุตรธิดาที่จะเกิด ๒) รับขวัญบุตรธิดาที่เกิด

^๗ขุ.ธ.(ไทย) ๒๕/๑๙/๓๐.

^๘ป. หลงสมบุญ, พจนานุกรม มคอ-ไทย,
 (กรุงเทพมหานคร: อาทรการพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า๔๒๗.

มาแล้ว โดยมูลเหตุการณ์ทำบุญวันเกิดมีผลมาจาก (๑) ความฝันของมารดาฝันเกี่ยวกับบุตรฝ่ายสามีหรือพระราชาทรงใจจะจัดงานเลี้ยงทำบุญได้ (๒) อาการแพ้ท้องของผู้เป็นมารดาที่ปรารถนาจะทำบุญ เช่นกรณีของพระนางสุปวาสาพระมารดาของพระกุมารสิวลีที่ทรงแพ้ท้องต้องการทำบุญกับพระพุทธองค์หรือกรณีของพระมารดาของวาสิตีสกุमारที่แพ้ท้องต้องการถวายทานแด่พระธรรมเสนาบดีหรือพระ สารีบุตร เป็นต้น มูลเหตุของการทำบุญวันเกิดหรือวันก่อนเกิดเช่นนี้เป็นประเพณีที่เกิดขึ้นก่อนสมัยพุทธกาลแต่เมื่อพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นรูปแบบนี้ค่อนข้างมีความชัดเจนมากขึ้น และกลายเป็นประเพณีวันเกิดแบบพุทธอย่างแท้จริง คือการทำบุญเนื่องในวันเกิดและวันก่อนที่จะเกิด

ธรรมที่ปรากฏในการทำบุญวันเกิดตามหลักพระพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่า ประเพณีเกี่ยวกับงานทำบุญวันเกิดรับเอาคติความเชื่อทางศาสนาจากอินเดีย ซึ่งในวัฒนธรรมอินเดียการจัดประเพณีเกี่ยวกับวันเกิดนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ผู้คนในสังคมได้ปฏิบัติกันมานาน แต่สำหรับประเทศไทยการจัดงานวันเกิดตามปีปฏิทิน ยังไม่ปรากฏในสมัยโบราณมีปรากฏครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๙ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลประจำปี และเรียกว่า วันเฉลิมพระชนมพรรษา

ต่อมามีเจ้านาย ขุนนาง ข้าราชการ เอาอย่างทำบุญวันเกิดกันมากขึ้น จนเป็นประเพณีมาจนบัดนี้ การทำบุญวันเกิดในสมัยโบราณถือเอาวันครบรอบวันเดือนเกิดตามจันทรคติ คือ วันข้างขึ้นข้างแรมเป็นเกณฑ์ แต่มาสมัยนี้ถือเอาวันตามปฏิทินเป็นหลักส่วนมาก เมื่อครบรอบวันเกิดในปีหนึ่ง ๆ มักมีการทำบุญตักบาตรเท่าจำนวนอายุและเกินไปอีกองค์หนึ่งเท่ากับเป็นการต่ออายุอีกหนึ่งปี เช่น ครบอายุ ๒๕ ปี ตักบาตรพระ ๒๖ รูป เป็นต้นสำหรับพิธีการในการทำบุญวันเกิดทำได้หลายแบบ คือ ตักบาตร ชาวพุทธส่วนมากนิยมทำบุญตักบาตรวันเกิด บางคนตักบาตรวันเกิดทุกสัปดาห์ เช่น คนเกิดวันอาทิตย์ นิยมตักบาตรทุกวันอาทิตย์ บางคนนิยมตักบาตรวันเกิดทุกรอบปี เช่นคนเกิดวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน นิยมทำบุญตักบาตรเมื่อถึงวันเกิดทุกรอบปี คือ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายนทุกปี เป็นต้น การตักบาตรวันเกิดตักบาตรพระสงฆ์หรือสามเณรก็รูปก็ได้ ไม่มีข้อจำกัด ทั้งนี้แล้วแต่ฐานะของแต่ละบุคคล แต่ที่นิยมกันมาแต่โบราณนิยมตักบาตรมากกว่าอายุของตน ๑ รูป เช่น อายุครบ ๑๕ ปี ตักบาตร ๑๖ รูป เป็นต้นทำบุญเลี้ยงพระที่บ้าน โดยจัดที่บูชาพระพุทธรูป จัดอาสนสงฆ์ มีที่บูชาพระพุทธรูปอยู่ทางด้านขวาของพระสงฆ์ที่มาในพิธี ปกติ

นิยมนิมนต์พระสงฆ์ ๙ รูป เพื่อเป็นนิมิตดี แปลว่าก้าวหน้า เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เสร็จ ถวายภัตตาหารเช้าหรือเพล เสร็จแล้ว เจ้าของวันเกิดแจกของแก่ผู้ที่ยากจน ปล่อยนก ปล่อยปลา สร้างโรงเรียน โรงพยาบาล ถนน ฯลฯ เป็นกุศลแก่ตนเองทำบุญที่วัดเป็นการนำ ภัตตาหารไปถวายให้กับพระภิกษุสงฆ์และฟัง พระธรรมเทศนาเพื่อชำระใจให้บริสุทธิ์

๕. สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา คติธรรมที่ปรากฏในการทำบุญวันเกิดตามหลักพระพุทธศาสนาทำให้รู้ถึง

ความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดหรือวันเกิดซึ่งมีมาแล้ว ตั้งแต่สมัยพุทธกาลหรือก่อนพุทธกาล การจัด พิธีกรรมต่างๆ ในขณะที่ยังดำรงดำรง แสดง ให้เห็นว่าการเกิดนั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกชาติ ภาษาให้ความสำคัญมาทุกยุคสมัย หลักธรรมที่ ได้จากการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการเกิดนั้นคือ หลักของความกตัญญูกตเวที การรู้บุญคุณของผู้ มีพระคุณ การเห็นคุณค่าของการมีชีวิต เพื่อที่จะได้ไม่ประมาทใช้ชีวิตอย่างรู้เท่าทัน ความเปลี่ยนแปลงตามหลักพระพุทธศาสนา

บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

พระราชวรมนี. (ประยุทธ์ ปยุตโต).พุทธธรรม,(ฉบับปรับปรุงและขยายความ).พิมพ์ครั้งที่ ๓.

กรุงเทพมหานคร:มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

ป. หลงสมบุญ.(นามแฝง).พจนานุกรม มคอ-ไทย.กรุงเทพมหานคร: อาทรการพิมพ์, ๒๕๔๐.